

Prof. Bilgin, İran'a uygulanan petrol ambargosu için uyardı

'En çok Türkiye etkilenir'

İklim ÖNGEL

ANKARA - Bahçeşehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. **Mert Bilgin**, İran'a uygulanan petrol ambargosunun tam olarak uygulanması durumunda piyasaya etkisinin yoğun bir şekilde hissedileceğini belirtti. İran'ın Hürmüz Boğazı'nı kapatma tehdidini uygulamaya koymak istemesi, ABD'nin karşılık vermesi durumunda petrolün varil fiyatlarının 150-200 dolar arasına taşınacağına dikkat çeken Bilgin, **"Bu durumdan en olumsuz etkilenecek ülke ise İran kaynaklı petrolün toplam ithalatındaki payı halen yüzde 35 olan Türkiye olur"** dedi.

Prof. Dr. Bilgin Avrupa Birliği'ne üye 27 ülkenin Temmuz ayı itibarıyla İran'a petrol ambargosu uygulanmasına ilişkin **Cumhuriyet Enerji**'ye değerlendirmelerde bulundu. AB'nin tüm üyelerinin İran'dan günlük 450 bin varil petrol ithal ettiğini söyleyen Bilgin, 2012 yılında kriz nedeniyle yükselen bir petrol talebi beklenmediğini kaydetti.

Uzun süreli kontrat

Libya üretiminin günlük bir milyon varile ulaştığını vurgulayan Bilgin, Libya hükümetinin ılımlılığına dikkat çekerek, **"Bu rakam 2012 talebini karşılayacak durumda. Bu açıdan bakıl-**

duğunda Libya ile petrol ticareti yapmayı İran'a tercih etmiş görüntüsü verir. Ancak bunun ne kadar sürdürülebilir bir çözüm olduğu tartışılır" diye konuştu. AB ülkeleri uzun dönemli kontratlarla başta Libya ile anlaşmalarını yapmışlarsa fiyat etkisini bertaraf edebileceklerini söyleyen Bilgin, bu durumda olmayan ülke ekonomilerinin daha derin etkileneceği uyarısında bulundu.

Bilgin, olumsuz etkilenecek ülkelerin tespiti için, tüketimlerinde ne kadar İran menşeli petrol kullandıklarının karşılaştırılması gerektiğini kaydetti. Diğer bir kriterin ise ambargonun tam uygulanması durumunda açığa çıkan talebin hangi kaynaklardan ne gibi koşullarla karşılanacağı olduğunu dile getiren Bilgin, **"Amborgo-yu yalnızca AB-27'nin uygulaması halinde Çin, Japonya, Hindistan, G. Kore ve Türkiye gibi İran'dan petrol ithal eden ülkeler avantajlı olurlar. Bu durumda AB içinde Yunanistan, İspanya ve İtalya en olumsuz etkilenen ülkeler olur. Ancak ambargo yayılır ve tam olarak uygulanırsa İran kaynaklı petrolün toplam ithalatındaki oranı yüzde 35 olan Türkiye en olumsuz etkilenecek ülke olur"** diye konuştu.

Obama

Hamaney

'Türkiye muafiyet almalı'

Ambargonun yayılması gibi bir seçenek gerçekleşirse Türkiye'nin ithal yasağı konusunda muafiyet istemesinin gerektiğini bildiren Bilgin, şu değerlendirmeyi yaptı:

"Bunu başaramadığı ya da başarmayacağını düşündüğü ölçüde ise en azından krizin yükselme ihtimaline karşı alternatif kaynakları ve bunları elde etmenin maliyetlerini hesaplamalı ve enerji güvenliğine olumsuz etki edecek miktar ya da fiyat etkisini bertaraf etmeye çalışmalıdır."

Türkiye'nin bu süreçteki en büyük riskinin, **"AB ülkelerinden talep baskısı yokken ve Libya petrolü devreye girebilecekken kendi enerji talebinin OECD ortalamasının 2.5 katı yükselmesi ve İran'ın kendi enerji güvenliği ile doğalgaz projelerinde çok önemli bir konumda olmasıdır"** diye konuştu.

'İran yerine Libya'

Ambargonun asıl nedenini İran'ın nükleer programıyla ilgili olduğunu savunan Bilgin, ikincil bir önem olarak da Arap Baharı'yla etkileşimini gösterdi. Bu etki-

Prof. Dr. Mert Bilgin

leşiminin Libya'daki değişimle belli bir ölçüde açıklanabileceğini dile getiren Bilgin, **"AB'nin aldığı ve yaygınlaştırmak istediği ambargo kararıyla petrol gelirlerinin bütçedeki yeri yüzde 60 olan İran'ın devlet gelirlerinden mahrum olmasını istemektedir. Bu yolla güven duymadığı hükümet üzerindeki baskıyı artırmak ve daha iyi anlaşmayı düşündüğü Libya yönetimini desteklemek istiyor olabilir"** dedi.

'Nükleerden vazgeçirmez'

Bilgin, uluslararası toplumun İran'ın nükleer programı konusunda tedirgin olduğunu dile getirdi. İran'ın nükleer programına gerekçe olarak elektrik üretimindeki sıkıntıları, petrol kuyularındaki düşüşü ve Rusya ile olan görece işbirliğini anımsatan Bilgin, programın arkasında ekonomik nedenler olduğunu da düşünülebileceğini kaydetti. Bilgin, bu koşullarda İran'ın nükleer enerji programından vazgeçmesi için yalnızca AB-27'nin uygulayacağı ambargonun yetersiz kalacağını altını çizdi. Ambargo ve diğer tedbirlerin yayılması ve derinleşmesi halinde başta sıcak çatışma olmak üzere bunun ötesindeki olasılıkların gündeme elmesinin zor olduğunu belirten Bilgin, **"Başta sıcak çatışma olmak üzere bunun siyasi ve askeri sonuçlarını mevcut şartlarda görmek mümkün değil"** diye konuştu.

En büyük alıcı Çin

İran'ın ihraç ettiği petrole en çok ihtiyaç duyan ülke Çin. Çin, İran'ın ihraç ettiği petrolün yüzde 22'sini alıyor. Çin'i İtalya izliyor. Japonya İran'ın sattığı petrolün yüzde 14'ünü, Hindistan yüzde 13'ünü, Güney Kore yüzde 10'unu, İtalya ve Türkiye yüzde 7'serlik dilimini, İspanya yüzde 6'sını, Güney Afrika yüzde 4'ünü, Yunanistan ve Fransa yüzde 2'serlik dilimini, Almanya ve Hollanda ise yüzde 1'erlik dilimleri ithal ediyorlar.

Ancak farklı bir bakış açısıyla Türkiye'nin İran'la olan petrol ticaretinin önemi ortaya çıkıyor. Türkiye toplam petrol tüketiminin yüzde 30'unu bu ülkeden alıyor. Güney Afrika petrolünün yüzde 25'ini, Yunanistan ve İtalya ihtiyaçlarının yüzde 14'ünü, İspanya yüzde 13'ünü, Çin ve Hindistan yüzde 11'ini, Japonya yüzde 10'unu, Fransa yüzde 4'ünü, Hollanda yüzde 2'sini ve Almanya ise yüzde 1'ini İran'dan karşılıyor.

Hürmüz Boğazı'nın uydudan görünümü...